

Liber

legit in eodē, c. et sic ab achab regis ad hieroboā fuerunt
lxxv. anni, fuit ḡ iuuentus sub achab et senectus sub hieroboā
et nūc datus est ei donū pphene. 3 In specub⁹ vel spes
luc⁹, in originali vñ ē. In specub⁹, et stat q̄ alter sup̄fū
ut eu idē lignificet sp̄c⁹ et spelūca. 4 Ante baal vñ;
qinali nō est. Ante b̄z

Baal ibi est danuica
v Et de septē sus-
nūlib⁹. Reg. px. 4.
Et dereliquā mabi i-
usti, vñ, milieuroz q̄
tū genua nō sunt cur-
uata ante baal.

c Herodes antipa-
tris fili⁹. Mora tres
fuisse herodes, pnum⁹
fuit herodes alcolo-
mira fili⁹ antipatris
q̄ pueros occidit, de
quo Rath. q. H̄d̄s
herodes antipas fi-
lius herodis p̄dici
sub q̄ passus est ips⁹,
d q̄ Luc. xiiij. Lert⁹
fuit herodes agricola
filius aristobou filii
herodis magni. q̄ la-
cobū fratre iohānis
interfecit, et petrū in
carcere truſit, d quo
Act. xii. d primo agi-
tur hic.

d Augusti, ab augē
do sic dicit. Enī illi,
etymol. ir. Augui, us
io ap̄ romanos no-

mē ip̄tē ē eo q̄ oī
angerēt rempubl̄am
plūticādo, quod no-
mē pnum⁹ sc̄na octa-
uiano cesari tradidie
et q̄ auxerat terras
iō noīe et tūmo cō-
secrare, dū idē octa-
uiānū iā cefar tūmpa-
tor appellaret vel au-
gustus. 3 ē alibi legi-
tur, q̄ romani adulā-

tes angusto mensem q̄ prius sertulus dicebat a noīe an-
gusti appellauerūt augusti. e Cesari, sic dicit a Ju-
lio cesare primo imparore, vñ Ili. ethymol. ir. Cesari no-
mē a iulio incepit, q̄ bello ciuii cōmor⁹ pnum⁹ romanū
singularē obtinuit principati. Cesari aut̄ dicit⁹ est q̄ ce-
so mortue matris vtero plāt⁹, eductus fuit, vel quia
eū cesarie nat⁹ sit a q̄ impatores sequentes dicti sunt ces-
aries, eo q̄ cornuti essent q̄ ei ex secto mēs vtero extra-
hebant cesones vel cesares appellabant. f Breco no-
mine vocavit se bastien, i. augusti, i. līam h̄st libri cor-
recti, ali⁹ h̄st sic. Breco noīe vocavit augustam, sebastę
grece augusta latine. g Et sic stephan⁹, d q̄ Act. vi.
x. vñ. Coronā, uita sui noīs interpretationē, nā stephan⁹
grece corona latine. i Sic hic de ferni, dei cū paulo
re, b̄ dicit⁹, q̄ aplū paul⁹ semper in ep̄kis suis se fuit ap-
pellauit, q. d. sicut paul⁹ gloriant poterat b. q̄ fuit dei
erat, et fuit dei se dicebat, sic et iste noīs interpretationē
gloriant poterat, q̄ fact⁹ est fuit dei. Abdias enim seru⁹,

dsi vel seruens domino interpretatur.

Explicit qualicunq̄ expositio illius prologi.

Incipit postilla Nicolai de lyra super abdiam cū ad-
ditionibus Pauli burgensis,

Incipit abdias, pp̄ba, i.

v Illo abde

fm docto-

res hebraic

os et lati-

nos iste abdias fuit

dispensator domus

achab regi isti, q̄ cuī

isabel interficeret, p-

pherae dñi abscōdit

ex eis quinquagenos,

quinq̄agenos in spe-

lūc⁹ et parvū eos, vñ

Reg. xlii. et omittit

a dñi sp̄m pphene

fm dictū salvatoris

Rath. v. Qui reci-

pit ppheta in noīe p-

phete mercede tecis

ppt̄ pphat̄ idūneos, q̄

debūsset diligere in

deos, es q̄ a duob⁹

fratrib⁹ desiderasse

et ip̄i eōtio habuerat

cos odio, et eoz ples-

cutorib⁹ auxiliū p̄bu-

erūt. vñdū ḡ eius

xp̄bia in duas p̄tes,

q̄ primo nūciā idū

meor castatio, scđo

indeoꝝ solatio, ibi,

in monte. Prima in

tres, q̄ primo denis-

ciā eoz vastatio pio-

ppter cup⁹ sup̄bie, se-

cūdo, ppter culp⁹ su-

plātio scie, ibi. Nō

est prudētia, certio

ppter culp⁹ fraternē

inimicicie, ibi, prop̄

interfectionē, circa

primum dicit⁹.

a Vñdo abde, sc̄ē

bec⁹ sequit⁹. b Auditū audiuim⁹ a dñi, ego rāt̄ p-

phete inspiran ab eo, b Et legatū ad gētes misit, ike-

legatus est iustitus diuin⁹ exitas aduteriaris idume-

oy ad deuastāndū eos ppter peccata eoz, ad subdū cōfe-

deratio eoz ad b̄ agendū cū dr. Surgire et surgam⁹ ic.

c Eceē parvulū dedi te, vñbū est dñi loquentis de fur-

to p̄ modū pteriti, ppter certitudinē pphete sup̄ idū

meam rēture. d Sup̄bia cordis tui extulit te, vñtra-

modū virtutis tue, e Habitante inseſtūtū petra-

ri, i. loc⁹ i vñbū accessus est diffīciliſ. in q̄bus nimis con-

fidiſ, i. subdū. f Qui dicit⁹ in corde tuo, q̄ detra-

het me in terrā, i. detraciet me a magnitudine mea, ac si

nō times hominē nec detraciat responſio diuila. Si

eraltatus fuertis ic., subdū oīm bonor direptio tota-

lis cū dieis g. Si surcs introſſent ad te, p̄t̄lē vñ-

b Omnes viri feders, q̄ in quo ostēdū q̄ rāt̄ (q̄ ibi)

lia passura sit idumea nō solū ab inimicis suis, sī enām

ab illis q̄ prius erat amici sui et subi p̄federati, q̄ est sat⁹

Abdie

grauis. fin illud f. s. liij. Si inimicus meus maledixiss
mibi sustinuerit et nos te. **N**ō est prudētia, sed
sequē. et denāci si vastato edom ppter sciam suplūtio
sam. intendebat enim diuinationes et augurij. **N**ō subditur
Nō est prudētia in eo. intendebat enim talibz frēquētēt deci
piant. io subditur.

plani*m* illa*s* t*u*ta*s* p*u*er*t*at*u*ro*s* t*u*ta*s*
l*z* *q*u*ia*qu*ia* no*n* die*d*
illa*s*,*v*al*ia*to*s* tau*s*
l*z* *p*erd*ia* la*s* m*ee*
pi*en*tes de*u*ame*a*
qui i*us* sup*li*to*s* ob*o*
den*u*ciab*at* ei*s* sec*u*
tare*t*,*q*,*d*,*ie*,*p* este*e*
c*ru*im contr*ar*um*u*
m*z* *C*et time*u*b*or*,
res tu*s* a*m*er*di*e, ab*u*
illa en*i* p*re* ir*ra*uit*u*
er*c*atus ac*u*er*ia*ri*o**z*

Propter interfe-
cione. **D**ic sit tensi-
catur vastatio ppter
crimē inimicicie fra-
terne cū dīc. **P**ropf-
ter. **A**pppter iugitate
in ftem tuum iacob
Sau enī pseqbaf fra-
tem suum iacob ad
mortē. **B**eaū, tr̄t̄, pro-
bſidicione pēnat eo
dem mō idumei ab e-
sai descēdentes pse;
cū sunt pslm usl a
iacob descedentem.
ppter ḡnoia b iacob
o. **E**periet te cōfu-

sio supuenies tibi ex omnipotente. **p** **E**t pribis in eternis
abscis regni repetitione. **q** **I**n die cui stares aduersus eum,
id est post in diacum. **r** **S**i capiebat alium, id assursum, prior
et postea chaldei. **s** **E**t extranei ingredi posse ei in usum et
alii ciuitatis. **t** **E**t super uulnus, i.e. super pectora uulnus.
v **D**icitur sacerdos, ut quilibet portaret prem suam.
w **E**nim despiciens in die fratris tuus, i.e. in die castigationis
x **L**uquaz eras tecum, ciuitates destruendo et bona rapiendo
eius non despicies enim, quia tu eris magis temptabilis.
y **G**ui die pegni, et, i.e. captivatio, ad terram, extraneam
z **E**t non letaberis, quia habebis in occasione maiorum tristitia
a **E**t non magni os tuus, tactando te et fueris in templi
et ciuitatis obustione, et quod sit maxima iudeorum angu-
sia, sicut enim idumaei plurimi fuisse sunt in regnum iuda cum assi-
tatis et chaldeis predictis est, nisi obustione ciuitatis et tene-
pli nabucardia fuerint captivati, et dicit episcopos a-
liqui, sic non fuerit in illa, id subdit. **b** **N**eque ingreci
eris portas, i.e. piz ista. **c** **E**t non emeritis aduersus exerci-
citos eius, i.e. ad psequendos sedecie fugientes cum viris bellis-
toribus. **d** **N**eque stabis in exercitu, i.e. ciuitatis ad inter-
ficiendos fugientes. **e** **E**t non claudes rebus, quia non poter-
tunt effugere de ciuitate **f** **Q**uid inuita est, i.e. ppe et uul-
nus et castigationem irum. **g** **D**ies domini, i.e. ipsa sine videlicet,
h **S**up oculis gemitus scilicet regnum idumaei, quod est Iuda, i.e. et pax
iustitiae, i.e. misericordie, et zedet, i.e. dicere textus, quod
idumaei fuerint cum chaldeis in destructione irum per chaldeos
os, sicut ibidem sicut dicitur, id est hic punitur et su-
per uulnus mortelatur soror, i.e. sup predam de uulnus ut qdque pte
suam toleret, tu quod eras esli unus ex eis, quod divisione pde ma-
jume fuit in captione ciuitatis per chaldeos. Alter exponens
et id est ab illo loco, **i** **E**t non despicias ui die fratris

tuia de castitate ei facta p chaldeos sic dixerit greci
dicitur. Qui in ruina letatur alterius, i. de ruina alterius
non erit impunitus. q. nam agis in alio eu. met tibi p de
structione tui. et ita cessabis despiciere plim tuorum.

3 Et nō letaberis, sanguinēt enim tibi occasiones tristis
um in die angustie.^b *Nec i-*
stis maiores, nos tñ*is*
maiores depellit mi-
nores.

Et nō magnifica
bis os nūi vitra te la-
cto q̄ suītūlī aut
rāns cēpit captive
eadem de canīsa.

brieg ingre, por,
post annas recensio-
ne p neciam, m-
c Et no emate, aas
uersus excentur.

ficias eos q̄ fugerint, & non
claudes reuq̄s ei⁹ in die tri-
bulatiōis. qm̄ iuxta ē dies
dñi⁹ sup̄ oēs gētes sicut fe-
uerius exercitus cū
tusclūs mūl⁹ multī sū
pn̄alib⁹ dōnoloz.
d Heq̄ stabis i ec-
tib⁹. latim ad inter-

Cisti fieri tibi, retributio[n]es
tuā puerā in caput tuum.
Quō enī b[ea]stis sup mōtez
lētū meū! b[ea]stis nō cōrētis
fūcēdū rugētis d[omi]nū
sicut fecit t[er]re obſi-
duous eius, pet q[uo]d al-
e. Et no clauſucos,
der relatiōne s[ecundu]m
q[uo]d d[omi]nū d[icit] eis.

Ictum meum bibet oes getes
iugiter et bibent et absorbe-
bunt et erit qsi non sint. Et
in monte Iyon erit salvatio
et erit sanctus. Et posside-
bit domus Jacob eos qui se
des reliquos remane-
tes in ciuitate. et licet
tunc fecisti.
¶ Quid iuxta est. i. p.
pe. q. statim post de-
structionem ultimam tunc
captivati rauemi.

6 Hunc dicit tempus sue vindicet,
7 Sup omnes gentes scz regna idumec de quibus loquitur ppheta. **i** Dicit fecisti pie quando nequiter nui os iudee ita alii psequeuntur te.

os inde ira alii plementum tu.
12. **E**nō enī bibistis super monte te, et laute vixistis de
bonis acceptis de templo quod erat in monte moria.
13. **B**ibent omnes gentes, hauriendo bona tua.
14. **E**t absurdebebit te, venientes super te tanta potestate

q non poteris resistere.
n. Et erant quasi non sint, alicuius stutis g̃etes stue, ideo sequitur. **i** Sic ut fecisti, p̃sequendo nequiter fu-los iude. sic alij p̃sequentur te.
l Quod cui bibistis, i. letantur f. cist.

12. **Quo cùm dibilitis. letantur culti.**
12. **Sup montes sancti tuū. i. de malo vementi supra**
ūlīm. ubi est templū nomini meo dedicatum.
13. **Bibent omnes gentes. hauriendo bona tua et leta-**
do de tua miseria. m. Absorbebunt te tota ter de
uorando. n. Et erit quasi non sint. i. gentes tue. vñs
de utud referunt ad illud quod supera dicunt. Dies dñs
super omnes gentes.

¶ Et in monte hic post destructionem idumeorum nunc erat propheta consolacionem iudeorum et dicitur alio expo sitores nostri quod reliquum huic prophetie intelligit ad litem rati de captivitate Iudeorum.

o Et in monte syon ent saluacio, qz liberati de captiuitate illic venienti, vt haberet, i. sicut ei. **p** Et erit sanctus quia ibi reedicatum fuit templum in loco sancto suo. **q** Et possidebit domus iacob eos qui se possiderant, quod magne fuerit impletum tempore machabeorum, qui pugnantes vultus mos aquiescens libi subiecerunt. **r** Et erit dominus iacob

**Item dominus Iacob
KKK 4**

Liber Abdie

ignis et dicunt h[ab] dom[us] iacob illi de regno iudee. q[uod] redierunt de captiuitate. et dom[us] ioseph illi de regno iudee qui euadet manu[m] assyriorum postea venerunt ad habitandum regno iudee. et cum illis de regno iudea captiuitati fuerunt, et cu[m] redeuerit redierunt. Et domus esau stipula. i.

idum ea ita faciliter destruerunt ab eis sicut stipula ab igne.

Et hereditabunt hi q[uod] ad austri sunt, q[uod] tunc mach. dilatauerunt terminos habitationis suorumque.

Et transmigratio exercitus huius, id est q[uod] regno iudee transmigrauerunt in babylonem hereditabunt super.

Via chana[ple]neorum loca q[uod] fuerunt achananei possessa ante[rum] filii israel ingredierent terram illam.

Ad sareptas

civitas est in qua mulier vidua panis beynam. Et transmigratio hierusalensis q[uod] in bosphoro nomine est loci in regno babylonie sum illa expositio ne ad quem aliquid hierusalensis fuerunt translati. Et ascenderunt salvatores, i. hereditas et neemias vel machabei, et dicitur aliquid. Et erit in domo regnum, i. virtute divina sicut illa cui sententia a captiuitate liberata. In aliquid aut libris addidit sine Amensed non est in hebreo nec in libris correctis. Illa expositio videtur habere aliqua dubia. Primo q[uod] non habet plane scriptura, q[uod] termini iudeorum fuerunt dilatati ut reponerent pacientes, et marime q[uod] dicitur hic. Possidebit regnem samarie, q[uod] samaritanum illuc missi a rege assyriorum. Reg. xxiij. habitauerunt regione illa vlog ad ipsius Christi et p[ro]p[ter]i job. u[er]o et in plurimo aliis locis ex evangeliis. Itz q[uod] dicitur. Et eum dico regnum, vide extore exponit, q[uod] interrupit regnum danus, q[uod] dicitur regnum dei in scriptura a doctore hebreorum et latino dicitur repanda per ipsum. Et h[ab] videtur manus le sonare dicta prophetarum, p[ro]pter q[uod] Rab. sa. et ali[us] hebrei exponit tota p[re]dicta ista de solatione iudeorum per ipsum. Et in h[ab] dicitur q[uod] dicitur esse futurum q[uod] iam est impletum, et io potest ista per exp[on]it de tunc Christi et dicitur. Et in monte syon erit salvator noster ibi plures predicant in templo, et plures infirmos curant spiritualiter et corporaliter. Et erit sanctus, q[uod] ibi missus fuit spiritus sanctus in signo visibilis die pentecostes. Et possidebit dominus iacob, i. apli primi, credentes q[uod] fuerunt de domo iacob, et illa possessio non est per temporale d[omi]num, sed q[uod] poterit e[st]re h[ab]itare in suis posuerunt colla sua sub incho fidei. Et erit dominus iacob ignis tecum, q[uod] super eos apparuit spiritus sanctus in specie ignis. Act. vii. Et dominus esau, i. generalis gentiles, exibet enim q[uod] et au p[ro]sequebarunt iacob, et descendentes ab eo, scilicet idumei, p[ro]sequebantur filios israel a iacob descendentes, o[ste]nsis q[uod] pleni sunt pecuniam sunt cuiusmodi erant gentiles, vocati sunt nomine edom, et dicunt hebrei, et videntur deducti est h[ab] nomine ad o[ste]nsos persecutores filiorum israel, et id dicit h[ab]eret, i. primo p[ro]p[ter]i h[ab]itare, et p[ro]p[ter] hoc dicitur hic stipula, et apli ignis, intelligitur eorum conuersio facilis ad fidem. Et devorabunt eos, i. corpora ipsi mysticorum corporabunt, et h[ab] in d[omi]no dicitur. Quod petrus occidit et m[an]ducat, de conuersione cornelii et alterius gentilium cum eo existet statim futura. Et non erit reliquie, et non remanebit in eis aliud idolatrie p[re]cedentis sic

dicit prouer. xiiij. Verte impios, et non erunt sicut amplius immixtus manebunt tunc ad pierate conuersi. Et hereditabunt regnum, i. dicit iesus discipulus suis, Canticis misericordia hierusalem et in omni iudea, et samaria vlog ad ultimum ter- te, q[uod] fidem Christi, primo predicatorum in hierusalim et postea in aliis p[ro]p[ter] circa quatuor submittentes colla gentilium fidei. Et secundum hoc dicitur hic aliquid hereditare terras diversas ad quas iherusalem, et exprimitur specialiter aliquid tunc p[ro]p[ter] p[ro]p[ter]que hierusalem tunc de, et modo esau, terra philistini samaria et galilee et sarepta sydoniorum et p[ro]p[ter] ista loca iste ligunt oia alia ad quod derivata est p[ro]p[ter] apostolus fides catholica. Hoc enduisti q[uod] cibi tristatione nostra haberet. Alioquin ad sareptam in be-

breo habet. Vlog serapharum id est vlog in francia, et dicit Rab. sa. et secundum hoc exponit quod dicitur hic. Et transmigrationis exercitus huius id est collectionis fidelium in iudea existentium, qui erant exercitus frontis et dyabolus et p[ro]secutione infidelium, quod aliqui transmigraverunt per eam loca fidelium, q[uod] hic chana[ple]nei nostrani procedentes vlog in francia scilicet sanctus Samuinianus, q[uod] fuit de lectori, discipulis enim et cohererit ad fidem civitatem senonensem, que tunc erat metropolis in tota francia, et civitas aurea vocabatur, et post euanthras conuersione eius d[omi]no dedicavit facies eam in civitatis muro cum police, cui cedebat lapis sicut cetera molibus, catharinæ apparuit in p[ro]p[ter]ib[us] locis sicut ego vidi, q[uod] hec scripsi, et solem sancti Samuiniani alias civitates franciae plures ad fidem Christi conuerterunt et ex actis eorum habet. Et transmigratio hierusalem q[uod] est in bosphoro, i. hebreo habet, in cephalad, i. in hispania, et dicit Rab. sa, q[uod] fuit impletum per Jacobum apostolum et i. discipulos ibi fidei Christi p[ro]dicantes, et colla gentium subiungentes, et subiungentes. Possidebit civitates austri, i. et in hispania respectu hierusalem sit pars occidentalis, et in respectu franciae de qua fecerat mentione immediate magis cum ad austri. Et ascenderunt salvatores, eo id est petrus et paulus qui dicuntur salvatores participes, eo q[uod] fuit p[er]petui apostoli. In montem syon id est in eccliam, que modo syon dicitur. Ha. xij. et Iacob. xij. et ibidem dicitur est. Judicare montem esau, i. romani et dicit Rab. sa, q[uod] a parentes Losatino et cum arguentes de p[ro]p[ter]e civione christiano inclinerunt eum ad defensionem christianorum et confirmationem ecclesiarum per romanum imperium. Et erit d[omi]no regnum, q[uod] romani et p[ro]p[ter] mundi dominus vicario Christi, transferentes sedem imperii constitutuimus. Alter etiam potest exp[on]it de tunc futuri iudicii, cum dicitur. Et ascenderunt salvatores, i. apostoli qui erant iudicatores ad p[ro]p[ter]am salutem electorum tunc habendam in monte syon, q[uod] circa illu[m] locu[m] erit finalem iudicium et dictum est supra. Videlicet, q[uod] iudicare monte esau id est advenire supradicta inuidelicia, qui nomine edom vel esau designantur, et dictum est supra. Et erit domino regnum, q[uod] omnia p[ro]p[ter]e subiectum d[omi]no nostro iherusalem Christo cui est dominus et gloria in secula seculorum. Amen.

In ea primo, Abdie ubi dicitur in postilla Et si te postest ista pars exp[on]it de tempore Christi.

Additio.